

O TIO MARCOS D'A PORTELA

Os mandamentos d'o MARCOS fora d' airexa, son seis: facer á todos xusticia, non casarse con ninguén, falar o gallego enxebre, cumprir c'o que manda a ley, loitar pol-o noso adianto con entusiasmo e con fé, vestir calzós e monteira peromnia século amen.



Teñen os pobos a gala n-o seu linguaxe falar: fálase chino n-a China, portugués en Portugal, catalán en Cataluña, e n-a Alemaña, alemán, soilo os gallegosd' agora hastra vergonza lles dá falar a melosa e dulce fala que falan seus país.

N-A CADEA.

Ano sétimo

Ourense 30 d' Agosto de 1885

Parrafeio noventa e tres

POL-AS REIXAS.

Xa guindara o garabanzo correspondente ô dia, y-a falta d' outro espaxemento miraba como un fato de ratos armaban unha de mil demos porque todos se degoraban por roelo e ningun lle podía n-a loita fical-o dente, cando pol-a parte d' afora d' a reixa apareceu c' un xesto de vinagre, d' o que nada bô podía esperare, a cara d' o meu vello amigo Mauro d' o Pereiro, o que berrando com' un tolo díxome:

—TIO MARCOS, proubáronnos as Carolinas os alemás...

E non pudo dicir mais, porqu' o centinela fíxoo fuxir d' alí a paso de can.

Eu quedeime feito un parvo, e c' unha ola de grilos n-a cabeza. ¿Qué rayos de Carolinas eran esas, de que me falaba o Mauro, nin que lle importaba a él que nol-as roubasen, cando todos sabemos que non é home d' afrixirse por unha Carolina mais ou menos?

E verdá que nos papés vira a noticia de que unhos alemás fixeran non sei que estragueira c' unha rapaza de Vigo, e que houbera unha de paus arrenegada c' o gallo d' aquela falcatrua. Ben poidera ser qu' aquela rapaza se chamase Carolina, pero era unha sola y-o Mauro falara en

prural. Ademais, xa o dixen denantes e volvo a repetilo: o Mauro non é home que se pare n-esas zapicalladas, e ben sabe él, que sin qu' os alemás o fagan, hay españoles, e gallegos tamen, que poideran dar razon de moitas Carolinas a quen lles pasou algo groso com' á viguessa d' o conto.

(Ora ô demo as Carolinas! ¿Pois non me fixeron pasar a noite enteira sin pechar os ollos, e dando voltas ô maxin pra saber quen eran esas señoras, e porque nol-as rouban, e que diaño ll' importaba o meu amigo Mauro que non ten parentas nin amigas d' ese nome?)

Pro todô s' acaba n-este mundo, y-o fin acabouse tamen aquela noite, que me pareceu tan grande como deben ser os remordementos d' o Falparron pol-a burrada que cometeu comigo. Chegou o novo dia, entrou a luz d' o sol n-a miña celda, os paxaros escomenzaron n-os árbores a contárense as suas legrias, porque eses condanidos sempre están de bô xenio, como que pra eles non hay audiencias nin centellas; as lavandeiras cantaban tamen n-o Barbaña, mentres azoutaban contr' as pedras a roupa d' os seus señoritos, sintindo non poder azoutalos o mesmo a eles; pobrouse a carretera de mulleres que íban a enteirarse de como pasaran a noite os soldados d' a guardia, y-o meu almorzo que me traguian a hora

de costume, fixome saltar d' a cama, aínda e' os sesos todos embarullados de remexelos pensando n-o díaño d' as Carolinas.

O que é noite como ela non-a pasei n-a miña vida. Inda me leve o demo que si enton chego a pescar arrente de min unha Carolina ou Maripepa calquera, pagar, págamas.

Mais estaba de Dios que non s' habian d' acabar alí as miñas xenreiras, e qu' unha hora despois houbérame alegrado de non saber mais, que de saber o que me dixeron.

¡Canto millor é abofellas ser un burro com' o xastre de Banga, que non saber cousas que lle han d' encher a un a cara de vergonza e irritarlle o sangue todo n-o corpo e facelo ferver mentres corre rabioso pol-as venas, como si quixera romper a sua cárcere e saltar á cara d' os nosos nemigos, e manchalos con indelebre mancha pra que fosen sempre conecidos de todol-os homes de ben!

Cando meus amigos viñeron como sempre a visitarme, non se falou d' outra cousa, y-enton soupen que as Carolinas eran un gran fato de illas qu' están aló, lonxe, moi lonxe, pero que son nosas dende hay sigros enteiros, como n-cutr' hora o foi medio mundo, e qu' eses tres vellos rapiñeiros que queren porparar a Europa o espeutáculo d' unha nova invasion d' os bárbaros, eses vellos tolos que millor fixeran en dispoñerse a morrer como xente honrada, acababan de roubarnos, como se rouba o rilós a un señorito ou as onzas a un crego.

Eu cando tal soupen creín volverme tolo. Miña primeira idea foi botarme por esas aldeas d' o país, axuntar os meus compañeiros de monteira, contarlles o caso, y-armados de sachos, fources, fungueiros e de todo o que s' atopase irnos a ofrecer ó Goberno, pra que nos mandase a onde poidésemos esfarelarlles os miolos a unhos cantos centos de bebedores de cerveza, qu' eso habian de beber eses renegados de alemás pra non seren homes de ben, qu' estes solo se crian e' o bô viño.

Pero ¡ay, meus queridiños! Si enton non m' o din, non me deprocataba que non son libre, que non podo sair d' entr' estas catro paredes, onde estou purgando alleos pecados. ¡Dios ll' o pague ó Falparron, que agora maxinome debe ser tamen aleman, ou pol-o menos un xudío d' a caste d' aqueles que azoutaron á Cristo!

Mais nin por esas me afrixo. Sí eu probe vello, non podo agora unir as minas débres forzas, as de todol-os fillos d' a nosa España, ben sei,

y-esto me consola, que non hemos de pasar pol-o que digan eses novos tomadores d' o alleo que queren facerse ricos á conta d' a demais xente, e que si asina o queren, habémoslle d' amostra' que ninguén se bulra d' o noso país, nin deixamos que se nos leve un solo anaco d' a nosa terra, nin lle temos medo á tres estantiguas furruxentas que a campa está pedindo hay tempo. Mais grande era Napoleon e deu de fociños ó querer pasal-os Pirineos.

Ansí pois non pensemos mais n-elo, qu' o cabo todo ha de vir á supuracion como decía un médeco meu amigo. Eu sei que si chega o caso, os gallegos hanse d' amostrear o que sempre foron, os mellores soldados d' o mundo como decía Wellington, y-eso abonda pra que esté satisfeito. Ademais que sin chegar ás maus, creo que ll' habemos de facer trousers as Carolinas ós alemás, como se lle fai volver á un xitano o burro que acaba de roubar, cando o atopan levando o corpo d' o delito pol-o ronزال.

E falemos xa d' outra cousa. Levo botado fora d' a faltriqueira vinteseite garabanzos, tantos como son os santos de pedra d' a *Porta Santa* d' a catedral de Santiago. Vinteseite días levo pasados de cadea e gracias á Noso Señor non me proban mal. Mellor lle proban os garabanzos ós ratos qu' están xa lustrosos e panzudos como ministros, fora as cruces. D' o xastre de Banga non sei nada novo; nin si morreu d' o cólera, ou si foi á facer uniformes ós soldados alemás que se nos prantaron n-as Carolinas, mentres non-os boteamos d' elas á couces. Alá él y-a sua concencia s' é que Dios ll' a deu com' as presoas.

Y-adios, meus amiguiños, que teño apetencia de xantar.

O CASTELO DE SANDIÁS.

Aló de Xinzo n-o chan garrido,
veira d' o *Lago d' a Limia*, erguido
fai o castelo de Sandiás;
mole de pedra que d' outros días
garda lembranzas e melodias,
morto recorde d' anos atrás.

Naide que viva n-o lar veciño,
deixa de telo por fondo niño
d' estadeiñas bruxas e mais;
din que n-as tristes noites d' inverno,
o negro díaño d' o mesmo inferno,
alí co-elas vaise axuntar.

Us homes xuran qu' entrar o viron;

outros din solo qu' alí sentiron
queixas, verridos e maldiciós,
moito barullo d' unhas cadeas,
que arrastra, o demo, cal-as aréas
que as augas levan n-a inundacion.

Non hay quen véndoo non se persine,
nin quen de noite sereo atine
pol-os redores a camiñar,
que pol-a xente sendo temido,
arrounado, vello, esquecido,
fai o castelo de Sandiás.

Un alma solo vai namorada
aló n-a queda, noite calada
buscar sosego n-as suas mansiós;
alma que fixa seu pensamento
n-as vagas queixas que trai o vento,
n-as soedades, n-o lago, en Dios.

Diante de Celme ten o castelo;
parés que folga moito con vélo
pois n-él os ollos cravados ten:
seica sospira, parés que chora,
aquela yalma que se namora
de cantas cousas por diante ve.

¡Ay probe virxe! D' os seus amores,
d' outros que foron tempos millores,
recorda o ledó felis verxel;
d' o limpo lago vése n-o espello,
e' os mesmos cores, co-aquel destello
que ten a lua que vai morrer.

¡Ay probe mártir, esconsolada,
chea de doores, e namorada,
dende outro mundo ven a chorar,
buscando tola, n-a terra impura,
a que lle falta doce ventura,
pra ser de todo felis alá!

Probes aldeanos que medo tendes
a este castelo; vos non sabendes
cantos encerra sonos d' amor;
a yalma en pena que por él vaga,
nunca pensedes que mal vos faga,
que non fai dano quen tanto amou.

Este castelo, de cen historias
que xa pasaron, garda memorias;
pero ningunha tanto valeu
com' a d' a virxen qu' eiqui penando,
a vida enteira pasou amando,
e coitadiña d' amor morreu.

OS OLLOS D' O ANXEL D' A MORTE.

Vénse n-a Limia unhas frores
que unha historia de doores
gardan as probes en sí,
tiveron tan mala sorte
que *Ollos d' o ánxel d' a morte*

chámanlle as xentes d' alí.
Contan antiguas consellas,
e inda hoxe o din as vellas,
que son parecenza leal
d' os ollos d' unha coitada
que padeceu namorada
n-unha torre de Sandiás.

Seu perfume é tan lixeiro
que fuxe com' o primeiro
sospiro d' o corazón,
e chega dempois ó ceo
d' amor e tenrura cheo
en aas de vibraciós.

Os qu' a veiriña recorren
d' o craro lago; que morren
onde nacen, vendo van,
car' a Celme a sua cabeza
vaixan con moita tristeza
y-o morrer bican o chan;
son frores tristes qu' herdaron
as coitas de quen tomaron
a semellanza e color;
froles que son a memoria
d' a triste tráxica historia
d' un esconsolado amor.
N-o escuro día en que chove,
si é qu' a leda brisa as move
as pingas cal vágoas cán,
y-as frores semellan solo
ollos sin luz nin consolo
que se desfían a chorar.

Froles que si as bica o vento
vólvese o bico un lamento
unha queixa funeral;
froles d' estrana existencia
teñen n-un misterio a esenza,
a vida n-a soedá.

Os qu' un imposible amades,
os que n-a terra chorades,
os que morredes d' amor,
amai estas probes frores
que as mais tristes e millores
d' o Lago d' a Limia son,

OS DOUS ABCGADOS.

(CONTO XURÍDICO-RETRANQUEIRO.)

O señor Xan é un labrego que sabe onde ll' aperta o zoco, (pois non poden magoalo os zapatos porque non-os ten); usa patillas semellantes á dous lacós de Lugo, cirolas d' estopa, polainas de burel con botós de ferro, y-un sombreiro cor de fume, dexeneracion de cando era branco. En canto ó físico direi solasmente que se parece moito ó tío Marcos d' a Pitela, residente n-a Habana; é decir, que vos é un home de retranqueiras e sabidencia orixinal.

Háchase casado e ten dous fillos: é binculeiro d' os acomodados, anque non pode estirar moito o pé, pol-a mor de que a manta non pasa de cinco de longo.

Non hay preito nin xunta, loita nin descusion n-o auntamento n-a qu' él non meta baza. Sabe escribir un pouco, e leer algo mais, e ten metida n-a chenchá os espritos d' as leises (falando xurídicamente) feitas d' o tempo d' Eurico. Tamén entende algo de relixion anque os cregos, pra non prevertirlo, non lle premiten mais periódicos que a susericion á Bula d' a Santa Cruzada.

N-o fondal d' a eira d' o noso personaxe, en cóntrase o pazo d' o *abogado de verdi*, D. Costante Candelas, andaluz de nación, e mais finchado que as figuras d' o Canton Grande d' a Cruña. A historia d' este home—ou señor, fora a yalma—está un pouco lixosa, pois, ó decir de moitos veciños, non tiña mais bês cando veu pra a vila que unha *pompona* (sombreiro) boa pra gardar mazarocas, y-un traxe de fufú ou lilaila; y- agora ten pazo n-a aldea y-outro n-a cibdá, y-axiña terá tamen o título de marqués, que n-os tempos que levamos adquirese como quen merca unha cuxa.

Ben podía aforrar o decir que o tio Xan e don Costante entrambos á dous abogados, lévause com' o can y-o gato, principalmente dende que o primeiro lle deu unha leccion d' abogacia que non enseñan n-as cátedras, nin o xurisconsulto señor Abella lembra en ningures d' os seus libros.

Éravos pois-o caso de que a horta d' o andaluz que lindaba co-a d' o noso churrusqueiro labrego, tiña unhas cerdeiras que pol-o medio día daban sombra de tal maneira n-o predio veciño, que non deixaban lograr froito d' o que alí se prantaba. O noso peisano fixo ver á D. Costante o mal que tales árbores facían, e que encontrándose á unha vara d' o lindeiro y-ó lado d' o *saliente*, non era de ley o que s' houberan prantado alí as cerdeiras, etc.; pro nunca lle fixo caso algun, c'o gallo de que ó probe non dan a razon os caciques.

—¡Qué caracho, señor!—decía o tio Xan un día eu que pasaba por debaixo d' os árbores de que falo;—¡qué non hei tumbalos! Non podo sementar nada preto d' estas malditas cerdeiras; pro... pol-a noite pensarei pra ver d' atopar algunha retranqueira.

En efeuto; debeu d' encontrala, pois ó día seguinte decíalle ó seu compadre Chinto:

—Mañan tes qu' ir á vila y-estimariache que me fixeras o favor...

—Si podo, tí xa sabes...

—Irás á ond' a un abogado á buscar unha consulta... (o tio Xan rasca o curuto d' a cabeza) pro... o abogado que sea D. Costante ¿entendes? Tí farás a pregunta tal como eu ch' o vou á decir: atende; dirás así: «D. Costante, teño unha leira ó lado d' outra d' o meu compadre Xan, y-a d' este ten us árbores que dan sombra n-a miña de tal maneira que non me deixan lograr froito algun. Eu quería saber si podo ou non tumbalos, pro... pol-o que poida suceder deseo que vosté

me dea un parecer por escrito, sin citar nomes.» Él darach' o escrito pol-os cartiños, por decontado e logo dasmo á min.

—Muy ben; non sendo mais que así. Pro ten en conta que como che quèr mal, vai a dar ó vultuntum o parecer de que se tumben.

—Canté! Compadre!—dixo o tio Xan ó ver que a consulta iba de camiño a dar os resultados cobizados;—tí descoida; fai como eu che mando, e ganarás...

—Fecha a boca, qu' eu non trafico c' os amigos.

Ó outro día pol-a tarde xa volvia Chinto c' o parecer d' o abogado; tan luminoso por certo, que despois de citar as páxinas ond' estaban os artigos d' a ley y-os nomes d' os qu' escribían a esposicion ou prólogo—cousa de moda n-os tempos que corren, prencipalmente pra os qu' escriben pol-a moderna non querendo nada que cheire a vello—dicia que habia dereito a tronzar os arbres.

Cando o tio Xan colleu n-as maus o papel non acougaba de contento. Xa podia tumbas as cerceiras, y-o abogado *lido* non poderia queixarse, e si o facia pior pra él.

Sin dar tempo a nada colleu un serron e un machado, y-acompañado d' un d' os fillos, foise á leira de D. Costante, e... *prin... pras...* tronizou as cerdeiras.

Pasados catro días, o alguacil citaba ó noso labrego pra que fose a un xuicio ou qrella presentada pol-o abogado. O tio Xan non desinou home bô—que moitas veces saen pior qu' os mesmos demos—e fiou a vitoria n-as retranqueiras de costume.

Xa temos ó demandante e demandado n-o Xuzgado de Paz,—como enton se chamaban, e cuyo nome lle sacaron con bastante acerto, pois casi sempre son Xuzgados de Guerra.—O abogado retorrece bigotes con cirimonia que quèr dicir: «vonte a amocar.» y-o señor Xan está facendo rayas n-o chan co-a moca como agardando o momento d' a vitoria. Despois de que o acusaron e de que o abogado ceibou unha parola xurídica de primeira fila, preguntou o xuez ó demandado, que contestaba as acusaciós.

—Eu... —comenzou éste a dicir con calma propea d' os picapreitos—é verdá... cand' un está no seú; cando a razon está d' o meu lado... porque, s' pia vosté... e dispense... que si tumben as cerdeiras non foi por mal querencia, porque así Dios me leve si quero mal a vicho vivente. O señor, D. Costante, non pode dicir, nin debe dici-lo, que fixen mal e qu' eu non estaba dentro d' a ley... porque, como iba dicindo, él mesmo—e dispense, meu señor,—deu un papel, que pido còste en autos e se una ó espediente, n-o que dice que se poden tumbas...

E dicindo esto amostrou a consulta firmada por D. Costante, n-a que daba o parecer que xa conecemos, e quén, ó vela, mordeu os labios, retorceu de novo a banda direita d' os bigotes, e dixo:

—Zeñorez; ezto debe arreglarze en paz y en grazia de Dioz.

—Logo... todo s' acabou...

—Ci, Ceñó.

—Está d' a miña conformidá—dixo o tio Xan—pero suprico que se me dea un certificado d' o arreglo.

—Darácelle o certificaio.

Todo saleu como esperaba saise o abogado d' a silveira, que lograba co-esto un trunfo dino de Licurgo.

—Usté veu couza como ela?—dixo o andalús ó quedar solo c' o xuez.—Usté vé como un abogado de silveira se bulrou de min?

—Ben o vexó, D. Costante: os gallegos, anque non vayan as cátedras, saben facer chuscadas á mesma estrela d' a mañan.

K. ÑOTO.

N-a Habana: Santiago de 1885.



OS BURROS.

(MEMORIAS D' UN DOUTOR EN ASNACIA.)

II

Conécense os aristócratas d' o faramello pol-a fantasía, os veteranos vellos pol-as proezas que contan e pol-as patas que lles faltan, os panos pol-o orelo, as boas mozas pol-o frontispicio, os fumadores pol-os dedos, pol-as falcatruadas os malos alcaldes; os burros conécense pol-o seu trote cativoiro, por aquel triqui-triqui que fan ó daren co-as ferraduras n-a terra d' os camiños ou n-as lousas d' as ruas.

Como as locomotoras pitan dinantes de pórense en movemento, sempre que os burros escomenzan á trotar, ornean.

De poderen rexirse de seu, os burros farian os viaxes pol-o atallo. Así conozo eu á moitos que medran n-as suas carreiras á forza d' entropézos e d' andaren pol-os atallos.

Non erguen cinco coartas d' o chau e coidan tocar as nubes co-a cabeza. Por eso s' agachan ó entraren pol-as portas, por altas que s'alcontren. Tamén n-esto teñen co-eles comparanza moitos homes.

Non todol-os burros gastan albarda. Hainos que por erro tran en troque d' os aparellos unha lanvita. Por alá se vai a feitura.

En deprendendo un camiño non hay quen-os faga andar por outra carrilleira, tal e como aque-

les barafullas que deprenden unha cousa, e veña ou non veña á conto sóltana.

Os burros danse aire co-a cola com' as mulle- res c' o abanico. As que gastan abanicos encola- dos non pasan de seren burras.

Com' os ministros sacoden ós pretendentes con escusas arrimadas á cola, os burros escorren- tan as moscas c' o rabo. Ende vendo a erba arris- can os dentes com' os empregados n-a presen- cia d' a nómina.

Cóntanos a fábula que un burro tocou a fruta por cuasalidá. Agora que adiantamos n-o camiño d' o progreso, hay burros que á concencia sirven pra alcaldes, sempre que haxa quen lles poña a alcaldía por cabezada e lles turre pol-o ronza- pra que non se desboquen. Estes tales o mesmo tocan por cuasalidá a fruta, que as trécolas n-o órgano eleutoral y-o birimbao n-as sesións d' o municipio. Son com' o múseco de Banga que o mesmo sopra n-o cornetin n-as festas, que tocou o violon n-a alcaldía d' o Carballiño.

Anque pareza que non, os burros pecan de aproveitadiños: anque os mallen á paus e lles tur- ren pol-a corda non deixen de pitiscar as erbas d' a ladeira d' o camiño, pra iren tomando algo de paso, pra non perdel-o tempo.

Os burros non poden estar xuntos. Soltan en orneos e couces cando s'alcontran á xeito, co-a cobiza de campar solos. Como pouco se levan us á outros, fanse sombra.

Si andivesen en duas patas e poideran falar, poucos burros de casta deixarian de chegar a ministros.

Os burros sirven de cabalgadura ós cesantes e retirados, ás costureiriñas d' aldea, ós tratantes, ós comisionados d' apremio y-a total-as ve- llas engurradas.

Os burros teñen os hosos de ferro y-o coiro de goma: entropézan e can, poderáanse mancar moi- to, pero non qreban as patas. Xa fan eles por cair á modíño.

C' o queixal d' un burro, malferiu Sanson á un fato de filisteos. Si lles chega á bater c' os cad- ris non queda un pra contalo. Golpes d' esta casta non teñen cura.

¡COMO BAIXAN AS SILLAS

E RUBEN OS BANCOS!

Os que remexen as trécolas e gobernan o cotarro, fixeron pr' o Carballiño un alcalde, d' un miñato que remendaba cirolas e froleaba fandangos n-a murga de Banga, murga pra xordos feita d' encargo: todol-os fillos d' a vila ó velo exercendo mando fixéronse cen mil cruces como si visen ó diaño;

marmuraban en sacreto
e falaban pol-o baixo
pestes de quen lle puxera
pra rexilos, aquel ganso,
y-hastr' os pequechos d' a escola
solamentres con ventalo,
como quen apupa un can
ledos puñanse á apupalo:
todol-os homes de viso,
os señores y-os fidalgos
que o son pol-o seu talento
moito mais que pol-os cartos,
feitura de tal alcalde
tiñana por un escándalo.
Aquelas faladurías
recolleunas O Tio MARCOS,
fixo a causa, a xusta causa
d' o Carballiño indinado,
e como o ten por costume
falou en prata e muy alto,
e por falar solamentres
alcóntrase engayolado
e de patas metidiño
n-esta xaula como un páxaro.
Por eso cando pra min,
e contra min solo falo,
n-as altas horas d' a noite,
quedo, muy quedíño escramo:
¡Ay como baixan as sillas
e como ruben os bancos!

—
Camiñando pr' as ancollas
vou de presa como un galgo,
por enriba d' o meu lombo
moitos Abriles pasaron;
véxome veira d' a cova,
son un velliño engurrado,
mais nunca n-a miña vida
arrapiñei un ichavo,
nin lle fixen daño á naide,
nin parecin n-os xuzgados:
outros en troques que campan
e que de prêsa medraron,
que xa non teñen por onde
o demo pódea agarralos,
e que fixeron chanchulos
como quen fai restras d' allos
e que de ningués que eran
en mandarís se trocaron,
namentres qu' eu estou preso,
namentres eu pago o pato,
e tamen os vidros rotos
que algús mandarís qrebaron,
eles con aire de trunfo
e fonchos y-encopetados
andan soltos e figuran,
e mandan si chega o caso,
e miranme c' unhos ollos
de mandarin anoxado:
en púbrico, fantesía,
perendengues, ringo rango,
en sacreto... non se diga,
baixezas e sempre arrastro.

cando non diante os que poden
fume e fume de incensario,
reptís con bota-fumeiro,
e sepulcros branqueados,
lobos famentos que visten
a pel de cordeiros mansos.
Por eso cando m' alcontro
á solas refleusionando,
n-o que parecen e son
as cousas d' este fandango
que deron en chamar mundo
pra d' algun xeito chamalo,
sin que o poda remediar,
quedo, muy quedíño escramo:
¡Ay como baixan as sillas
e como ruben os bancos!

—
Que hay xusticia acó n-a terra
os mais imbéciles sábeno,
pois pra tela temos cárceres,
audencias e maxistrados.
Rouba calquera famento
unha poya de pan branco;
d' a carballeira d' un rico
unha pola de carballo
curta un probe pra poñela
n-un ligon vello de mango,
e con dous ou tres testigos
que o feito canten de prano,
e c' un perito que tase
o que valderia o roubado,
botan á un home á presidio
á nome d' a ley c' un fallo;
pero rouba un lapidante
moitos millós, ponse en salvo,
e non hay civís que o collan
nin vai por eles gardado
á porse n-a taborela
por diante d' os maxistrados,
y-a causa sigue istruíndose,
fártanse a escribir en fárragos
eses parrulos d' a curia
que teñen os escribaos,
e como se pasa o tempo
e van de traballo cansos,
ninguén o feito recorda
ende que pasan tres anos.
Cando n-estas cousas penso
e mais n-outras que me calo,
cando vexo que os d' enriba
non sofren com' os d' embaixo
cando n-as bulras y-aldraxes
que se fan n-a terra cayo,
volvendo os ollos ô ceo,
quedo, muy quedíño escramo:
¡Ay como baixan as sillas
e como ruben os bancos!



CASOS E COUSAS



Algús periódicos déronme noticia d' o bando que sigue, saído d' a cabaza d' un alcalde que pol-o que s' esprica ten moitos puntos de comparación c' o que n-o ano derradeiro campaba n-o Carballiño.

O documentiño dí ò pé d' a letra:

«Cerrilo Camion e por nomeada Moucho (comeuna de moucho), arcarde d' este lugar, fago saber:

Artículo 1.º Qu' abendo sabido que algús regolvedores d' oficio precuran naltecer o pobo infundindo cousas d' o cólera prohibese ende hoxe que nengun dios, tanto peisano como melitar, entre n-a xurisdicion d' o meu mando sin pasar pol-a corentena de corenta dias d' oservacion ispeccion e formigacion, diante d' o zuruxano e d' a miña autoridá.

Artículo 2.º Os que güenamente queiran poden introducirse nos d' a comp.ª de melicia sanitaria, con paos, forcadas, pistolas e outros destrumentros, pra cumprir o qu' eu mañá mesmo dispoña con uso d' os meus materiais naturais, quedando aberta a entrada ò efeto.

Artículo 3.º Os mozos que toquen a biringüela, formarán a ranxada por soparado pra lograr que nos ani memos, precurando que nada semeta con nada e haxa gromas e trangallada.

Artículo 4.º Non se premiten mais melós que os d' a alcaldía nin mais guindillas nin pepinos que os d' o término municipal y en acabándose xa veremos.

Artículo 5.º Así mesmo prohibese desafogarse ópúblico e outros excesos, pois esto á maores de ser disonesto sus asomellais ás caballerías.—*Cerrilo.*»

Este alcalde Cerrilo anoxariáse si lle dixesen qu' era un alcalde en estado de canuto, si alá por Castela onde turra pol-o mando houbese un labrego que lle cantase as d' o barqueiro.

E xa quixeran ser canutos d' alcalde.

Son alcaldes en estado de zoquete.

As alcaldadas dánse agora a miudo com' os casos d' o cólera, e pra maior desgracia inda non se descubren un *alcaldicida* que surta efeutos.

Benavente, vila que ten Audencia, conta c' o seu alcalde d' os d' a raza falparrónica.

¿Sabendes o que lle fay ós segadores pra que non incen o cólera n-o distrito?

Non-os fumiga, non dá órdes pra que lle laven a roupa, non-os detén a secas sete dias pra pasar

a corentena; sabe que os microbios asentan n-o tubo intestinal, conece o conduto e atacaos polo sistema de retrasivis a xiringazo limpo.

As xiringas son os aparatos de desinfeccion que emprega.

Si alguen se queixa de que lle doe a barriga, dóbraselle a dosis d' os xiringazos pra que non teña queixa.

Si s'alcontra ben, por un si acaso leva microbios, sóltalle solamentres dous xiringazos arreo.

Os que s'acupan n-esta angueira son tan prácticos qu' enterran a xiringa hastr' o redano.

Os qu' entran n-aquel lazareto, san c' o ventre infrado como si fosen pavas.

¡Arrenégote demo!

¡Por onde lle deu o alcalde de Benavente.

Unha señora estranxeira que morreu en Madril deixouille unha fortuna de vinte mil pesos a cantos cas e gatos tiña n-a sua compañía.

Poido morrer descansada. Pol-o menos á familia non lle quedou sin agarimo.

Hoxe pol-a tarde haberá en Ourense unha manifestacion contra o Goberno aleman que nos agarapiñou as illas Carolinas.

D' o patriotismo d' os ourensasos é d' agardar que a protesta se faga en forma xuciosa y en número respetable.

Sinto que por acá non haxa un aleman pra vela.

Si a manifestacion fora contr' os ingresos non responderia estonces d' o éusito, porque segun contas hay moitos ingresos n-a vila.



CORREO D' O TIO MARCOS.

D. S. C., Vilafranca d' o Vierzo.—Recibin seis pesetas, tres pol-a sua suscripcion hastr' os derradeiros de Novembre, seis reás pol-a de don X. A. P., d' esa vila, hastr' o mesmo tempo, e seis reás pol-a de D. L. C., tamen d' esa vila, hastr' os derradeiros de Setembre.

D. M. de D., Pardavedra.—Recibin tres pesetas pol-a sua suscripcion hastra fin de Febreiro d' o ano que ven.

D. R. V. D., Verin.—Recibin seis reás pol-a sua suscripcion hastr' os derradeiros de Novembre.

IMPRESA D' O ECO D' OURENSE.

Alba 15, baixo.



O TIO MARCOS D' A PORTELA

PARRAFEOS GALLEGOS

Sai á luz en Ourense todol-os domingos en oito páxinas en fóllo, contendo artigos de costumes, poesias, efemérides, cantares e contos d' o pais gallego.

SUSCRICION

Seis reás cada tres meses.

ADMINISTRACION

Alba, 15, Ourense.

O pago d' as suscriçións é por adiantado. — Os números soltos véndense á dez centimos de peseta. — Os pagos faranse en letras d' o xiro.

A COMPETIDORA D' A NEVE

GRAN FRABICA DE GASEOSAS,

OURENSE—Rua de San Miguel, 16, baixo, conserxeria d' a Union—OURENSE

Non terlle medo a raxeira
d' o sol, nin tampouco ó cólera
namentres haxa n-a Union
os sitos de gaseosas;
con levar n-a faltriqueira
dez cadelas en dez rodas,
pidir un sifon, e darlle
a un gancho que ten á volta,
pol-o canuto dianteiro
• sai un auga que consola,
e fresquina como a neve
que parès que afervoa:
ela, n-os labeos
que xuncras de cóxegas,

que parès que os anxelinos
as maus n-os poñen n-a boca;
tanto n-os refresca e praxe
cando pasa pol-a gorxa,
que asemella a auga d' o ceo
que por embudo n-os botan,
e cai d' un xeito n-o estomago
qu' o refrixera e conforta.
Non houbo un home n-o mundo,
que bebendo gaseosa
mórrese de indixestion
ou sentise a sede loba.
porque vos é unha bebida
que com' ela non hay outra

